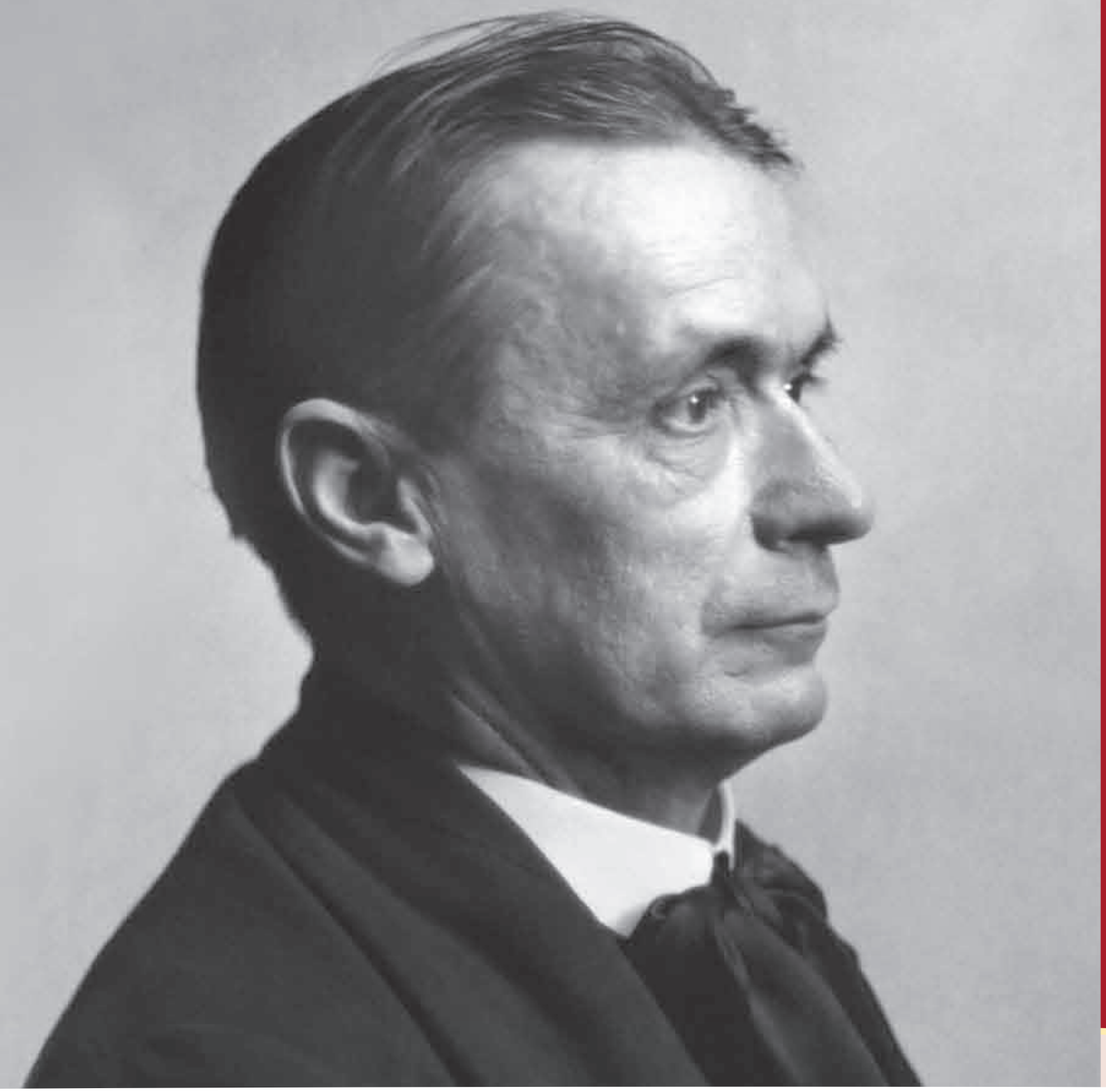

Рудольф Штайнер

Ентузіазм та самовідданість
1923 - 1925

Граф фон Польцер-Ходітц

Замок Кобервітц, червень 1924 р.

Еміль Бок,
священик Християнської громади

Вирізьблена Р. Штайнером статуя представника людства висотою дев'ять метрів

Макет Рудольфа Штайнера для нового Гетеануму

Публічна діяльність в останні місяці

Рішення про відбудову Гетеануму прийнято. Р. Штайнер проектує зовсім інший макет та обирає найновіший на той час матеріал. Особливості вапняних формувань ландшафту юрського періоду він творчо відтворює в архітектурних зовнішніх формах. Цей проект має стати першою в світі спорудою великих розмірів із залізобетону, уподібненою органічній формі.

Найсокровеннішим прагненням Р. Штайнера є розвиток людини до свободи. А це можливо лише в поступальному русі до самопізнання. На конкретних прикладах Штайнер описує методи по вивченню карми і закономірностей її утворення, її дії. Він радить, як досліджувати взаємозв'язки між долями людей у повторюваних земних життях.

Важливим для нього є те, щоб езотерика на практиці приносила реальні плоди. Для цього їй потрібна внутрішня субстанція, яка має постійно і заново вироблятися людьми. Для членів Вищої школи, котрі з власної волі хочуть узяти на себе відповідальність, Р. Штайнер проводить дев'ятнадцять занять з езотерики. Ці уроки, тим, хто їх співпережив, мають сприяти у формуванні особистого ставлення до духовного світу.

І далі по всій Європі Штайнер проводить курси для педагогів, евритмістів, акторів, лікарів, лікувальних педагогів та священнослужителів. В якихось кілька місяців щільно вкладається неймовірна кількість курсів. Іноді це буває по чотири доповіді на день.

У дні П'ятидесятниці 1924 року в Кобервітці, поблизу Вроц-лава, відбувається **конференція для землевласників.** Із цього імпульсу виникає біолого-динамічне сільське господарство.

Р. Штайнер глибоко втішений. Антропософія в прямому розумінні отримала ґрунт під ногами.

Геній зустрічі

Штайнер – це людина, з котрою прагнуть зустрічі. Ще малому хлопчику, йому односельці вивідали свої турботи. Він має талант слухати. Не злічити людей, котрі описують те, як вони відчують, що Штайнер розпізнає їх найглибше ество. Вони розповідають про його чуйність і конкретну допомогу. З якими лишень питаннями до нього не йдуть, але і тепер він не відмовляє нікому. Та це виснажує його ослаблений організм.

І, під час доповіді в Дорнасі, 28 вересня 1924 року, фізичні сили полишають його. В ательє, де знаходиться майже закінчена статуя Христа, облаштувають для Штайнера лікарняне ліжко.

В лікарняному ліжку

Терплячи майже безперервний біль, він пише розпочату автобіографію. Тут закінчено книгу „**Основи для розширення мистецтва цілителів**“, написану разом із лікарем Ітою Вегман. Щотижня Р. Штайнер публікує листи до членів Товариства, в яких викладає зміст антропософії у згустках стислих тез.

Попри найкращий догляд, здійснюваний доктором Вегман та доктором Нолль, стан Штайнера покращується дуже повільно. Він сподівається на швидке одужання і шле обнадійливі листи Марії Штайнер, котра знаходиться в турне з групою евритмістів.

25 березня він ще пише листа своєму давньому вірному другу, графу Людвігу Польцер-Ходітцу стосовно своєї сестри Леопольдіни та брата Георга. Протягом останніх років друг піклується про них і переправляє їм від Штайнера медичну та фінансову допомогу.

Несподівано для всіх на ранок 30 березня 1925 року Рудольф Штайнер склепив повіки й повернувся у світ духовний.

Невтішно сумує за ним незліченна кількість людей. Друзі з усього світу, а їх більше двох тисяч, збираються, щоб провести в останню путь великого мислителя, творця, реформатора та духовного дослідника і попрощатися з безкінечно доброю людиною.

У „**Спогадах про Рудольфа Штайнера**“ Польцер-Ходітц пише: „*Прекрасний час навчання та становлення у супроводі чуйного наставника і друга скінчився; сповнений глибокої вдячності та скорботи, я стояв серед сотень його учнів та тисяч його друзів біля його смертного одра ... Рудольф Штайнер поєднає нас знову навколо себе в духовному світі, у Сонячній сфері Михаїла, і разом невдовзі по тому ми повернемося на Землю, аби, як пообіцяв він у своїй останній доповіді, змогли ми дієво та зцілюючи втрутитися в той час, коли потребуватиме вирішення велика вселюдська криза.*“

Еміль Бок, співзасновник християнської Громади:

„Щось небачене досі, від чого, бува, аж забракне подиху, несли в собі наповненість і манера діяти Рудольфа Штайнера в ті місяці 1924 року, коли він іще міг виступати з доповідями. При цьому було видно, які тяжкі вже були його тілесні страждання й боротьба з ними. Часто здавалося, що сили його полишають, це лякало друзів, і вони просто тремтіли за нього.“

Другий Гетеанум, збудований за проектом Штайнера. Знято в 1928 році

1923 Введення карного законодавства в справах неповнолітніх у Німеччині

1923 Проголошення Республіки Турція Кемалем Ататюрком

1923 Гіперінфляція в Німеччині, кілограм хліба коштує 233 мільярди рейхсмарок

1923 Початок радіомовлення в Берліні

1923 Переверот на чолі з Гітлером та Людendorфом у Мюнхені

1923 Землетрус у місцевості Канто в Японії, 140 000 загиблих

1923 Прем'єра вистави за п'єсою Бертольда Брехта „Баал“ у Лейпцигу викликає скандал

1923 Астроном Едвін Хаббл доводить існування небесних тіл за межами Чумацького Шляху

1924 Хансу Бергеру вдається зробити першу електроенцефалограму (ЕЕГ)

1924 Прем'єра „Блакитної рапсодії“ Джорджа Гершвіна в Нью-Йорку

1924 Відкриття першої в світі автостради в Італії

1925 Набуває чинності Женевський протокол про заборону хімічної та біологічної зброї

1925 Вернер Хайзенберг опубліковує квантову теорію

Зображення:
Архів Рудольфа Штайнера · www.rudolf-steiner.com
Отто Рітман · www.goetheanum.org
Дослідницький центр „Культурний імпульс“ · www.kulturimpuls.org
Міхаель Шнур · www.m-schur-verlag.de

Автор:
Елізабет Берінгер · www.elisabeth-beringer.de

Переклад у спілпраці:
Наталія Джюова-Хазельштайнер, Дніпропетровськ
Роберта Калініченко, Черкаси

Графічне вирішення:
Софія Хайден · www.sophia-heiden.de

Видавець:
Гілка Антропософського Товариства в Німеччині ім. Каспара Хаузера, м. Салем · www.rudolf-steiner-exhibition.org